

Codi de bon govern i bones pràctiques de gestió

1. Preàmbul

El creixent pes que han adquirit La Fundació IRECaquestes últimes dècades i els enormes reptes a què s'enfronten exigeix cada vegada més que aquestes institucions s'inspirin en criteris de bon govern. Recuperar la confiança de la societat en les institucions requereix que facin un esforç més gran per impulsar la transparència en totes les seves activitats. En el cas particular de les fundacions, la necessitat de ser transparents és especialment crítica perquè es tracta d'organitzacions que gestionen la confiança i els recursos de la societat per impulsar fins d'interès general.

Com a principi fonamental pot afirmar-se que La Fundació IREChan de mantenir els estàndards ètics més alts perquè els donants i voluntaris hi confien per col·laborar en l'impuls dels fins d'interès general.

Un dels elements més importants per assegurar la sostenibilitat de les organitzacions, més enllà dels programes i activitats concretes que porten a terme, és comptar amb bones pràctiques de govern i gestió, entenent que no són solament les exigides legalment, sinó totes aquelles pràctiques voluntàries que contribueixin a enfortir la confiança de la societat en

El Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 21/2014, del 29 de desembre, del protectorat de La Fundació IRECi de verificació de l'activitat de les associacions declarades d'utilitat pública, que va establir, entre d'altres qüestions, unes obligacions de transparència i informació pública per a La Fundació IRECCatalanes. A partir de la Llei 21/2014, el Departament de Justícia va aprovar l'Ordre 152/2018, de 12 de setembre, per la qual es va determinar el nivell de subjecció de La Fundació IRECi de les associacions declarades d'utilitat pública als instruments de transparència establerts per la llei citada.

L'Ordre 152/2018 detalla els criteris de subjecció a les obligacions de transparència de La Fundació IRECi defineix quines són les seves obligacions concretes. Entre aquestes exigències de transparència hi ha l'obligació, per a determinades fundacions, de subscriure un codi de bon govern i bones pràctiques de gestió. L'ordre defineix el codi de bon govern i bones pràctiques de gestió de la següent manera:

(Article 2.1 e): Codi de bon govern i bones pràctiques de gestió: El document que formalitza el conjunt de normes d'actuació, principis ètics i regles que guien l'actuació dels membres dels òrgans de govern i dels professionals en el desenvolupament de les funcions a través de les quals es materialitzen les finalitats de les entitats.

Com podem veure, es tracta d'una definició molt àmplia que conté les següents característiques, es tracta d'un conjunt de normes d'actuació, principis ètics i regles, i va dirigit al patronat i als professionals de l'organització en l'exercici de les seves funcions.

2. Principis de bones pràctiques de gestió i recomanacions de bon govern

Aquestes recomanacions i exigències han estat modulades en funció de les característiques o singularitats de l'organització: dimensió, grau de desenvolupament, composició del seu patronat, fonts de finançament, sector d'activitat, etc.

Els principis que detallem a continuació recullen el compromís de la Fundació IREC amb l'ètica en tots els àmbits d'actuació, establint un conjunt d'orientacions dirigides a guiar el comportament responsable dels patrons i de tots els professionals en el desenvolupament de la seva activitat.

Tots els documents de polítiques, procediments, reglaments etc de l'Institut, que son públics a la intranet accessible pels treballadors, i en alguns casos a la pàgina web, s'inspiraran i respectaran aquests principis.

1. Compromís amb el bé comú.

Les persones que treballen a l'IREC han de tenir sempre present que la seva conducta ha d'estar regida per la cerca i el compromís amb els fins d'interès general. Tots els col·laboradors o professionals i membres del patronat hauran d'estar especialment atents per evitar situacions en què entrin en col·lisió, de manera directa o indirecta, l'interès personal i l'interès de la fundació, gestionant de manera adequada els conflictes d'interessos que puguin perjudicar o danyar la reputació de la fundació.

En aquest sentit, totes les decisions professionals hauran d'estar basades en la millor defensa dels interessos de la fundació, de manera que no estiguin influïdes per relacions personals o per qualsevol altre interès particular.

2. Rendició de comptes.

A més a més de la rendició de comptes al protectorat, els administradors de la fundació – patronat i directius– tenen el deure de controlar i fiscalitzar la correcta administració dels recursos responnent amb diligència les peticions d'informació dels seus donants i grups d'interès i oferint, en el seu cas, les explicacions oportunes dels seus actes i decisions. Comptar amb els sistemes adequats de control i vigilància constitueix una condició indispensable per poder complir amb eficàcia la rendició de comptes a la societat.

3. Transparència.

La transparència en La Fundació IREC constitueix un element inexcusable per a la seva activitat i un pilar per enfortir la confiança de la societat en tot el sector. El compromís amb la transparència ha d'anar més enllà de les exigències legals, procurant adoptar les millors pràctiques i buscant sempre la millora contínua per respondre amb diligència i claredat a les demandes d'informació dels diferents grups d'interès. Per això l'IREC seguirà aquests principis en el seu dia a dia, tant per part dels directius com de qualsevol treballador.

4. Gestió responsable dels recursos.

La fundació IREC es gestionarà tenint present que administra recursos afectats al compliment de fins d'interès general. Aquesta consideració haurà d'orientar totes les decisions de despesa i inversió, així com d'informació transparent sobre la destinació dels seus fons. Patronat, professionals es comprometen a fer un ús responsable dels recursos i dels mitjans posats a la seva disposició, desenvolupant exclusivament activitats d'interès per a la fundació, de manera que els recursos i mitjans disponibles no s'utilitzaran o s'aplicaran per a fins particulars. Així mateix, evitaran les activitats i despeses supèrflues, que disminueixin la capacitat per desenvolupar la missió i els fins fundacionals.

5. Respecte per la llei.

Tots els patrons i professionals hauran d'integrar la normativa en la pràctica diària, vetllant pel respecte a la legalitat vigent al lloc on desenvolupin la seva activitat, atenent l'esperit i la finalitat de les normes, i observant les previsions dels diferents codis, normes de govern i procediments que regulen la seva activitat. Així mateix, respectaran íntegrament les obligacions i compromisos assumits per la fundació en les seves relacions contractuals amb tercers, així com els usos i bones pràctiques dels països en què exerceixen la seva activitat.

Els directius hauran de conèixer les lleis i reglaments, inclosos els interns, que afecten les respectives àrees d'activitat i s'hauran d'assegurar que els professionals que depenguin d'ells rebin la informació i formació adequades que els permetin entendre i complir les obligacions legals i reglamentàries aplicables a la seva funció laboral, incloses les internes.

6. Igualtat d'oportunitats i no discriminació.

La fundació IREC rebutja qualsevol discriminació per raó de raça, nacionalitat, origen social, edat, sexe, estat civil, orientació sexual, ideologia, opinions polítiques, religió o qualsevol altra condició personal, física o social dels seus professionals, promovent la igualtat d'oportunitats entre ells. En particular, promou la igualtat de tracte entre homes i dones pel que fa a l'accés a tots els càrrecs, a la formació, a la promoció de professionals i a les condicions de feina. Així mateix, vetlla per la paritat en el patronat i altres òrgans delegats.

7. Respecte i tracte digne.

La Fundació IREC rebutja qualsevol manifestació de violència, d'assetjament físic, sexual, psicològic, moral o altres, d'abús d'autoritat a la feina i qualsevol altra conducta que generi un entorn intimidatori o ofensiu per als drets personals dels seus professionals. Específicament, la Fundació IREC promou mesures per prevenir l'assetjament sexual i per raó de sexe, quan es considerin necessàries, implementant els documents de polítiques i reglaments i formacions que consideri adients.

8. Dret a la intimitat.

La Fundació IREC respecta el dret a la intimitat dels seus grups d'interès (beneficiaris, professionals, clients, patrons, socis dels projectes, etc.) en totes les seves manifestacions, i, en especial, en el cas de les dades de caràcter personal, mèdiques i econòmiques, així com les comunicacions personals dels seus professionals a través d'Internet i la resta de mitjans de comunicació. La Fundació IREC es compromet a no divulgar dades de caràcter personal, llevat que hi hagi consentiment dels interessats i en els casos d'obligació legal o compliment de resolucions judicials o administratives.

En cap cas podran ser tractades les dades de caràcter personal dels professionals per a diferents fins dels legals o contractualment previstos. Els professionals de l'IREC que per la seva activitat accedeixin a dades personals, es comprometran per escrit a mantenir la confidencialitat d'aquestes dades.

9. Deure de confidencialitat.

Cap membre de la fundació no pot utilitzar el benefici o interès propi la informació a la qual tingui accés en el desenvolupament de les seves funcions, inclosos els patrons.

10. Resolució de conflictes.

La fundació, davant tot conflicte o controvèrsia, ja sigui intern o extern, intentarà buscar una resolució del conflicte mitjançant mètodes alternatius al procediment judicial tals com la mediació amb l'objectiu d'arribar a una resolució ràpida i pactada entre les parts. La fundació davant dels possibles conflictes ha de posar en valor la bilateralitat –de manera que les parts

afectades en una controvèrsia disposin de les mateixes oportunitats–, i és necessari actuar de forma lleial, amb bona fe i respecte mutus per tal d'arribar a la consecució d'un acord en què no existeixi un vencedor i un vençut, sinó la solució a una problemàtica que afecta totes dues parts.

11. Preservació i conservació del medi ambient.

La Fundació IREC ha de vetllar, preservar i respectar el medi ambient identificant, en concordança amb la seva missió fundacional, com a part de la seva tasca per afavorir la transició energètica del nostre país, avaluant i gestionant els efectes mediambientals derivats de les activitats de l'organització i aplicant els esforços necessaris per minimitzar-los. Es farà especial atenció en el consum de recursos naturals i en la correcta gestió mediambiental dels residus.

Les recomanacions de bon govern es basen en els següents fonaments:

- Caràcter voluntari. Les recomanacions no pretenen desenvolupar obligacions jurídiques o preceptes legals imperatius, sinó oferir orientacions i estendre bones pràctiques en l'àmbit del govern.
- Dirigit als membres de l'òrgan de govern. Totes les orientacions que s'han elaborat van dirigides al patronat, que per llei tenen encomanades les funcions de govern de les fundacions.

Les recomanacions bàsiques de bon govern s'estructuren en tres grans seccions.

a) Transparència.

Existeix el deure del patronat de supervisar el compliment de les obligacions de transparència exigides a cada un dels diferents grups de fundacions. Encara que les obligacions de transparència constitueixen un imperatiu legal i les seves exigències particulars es detallen en l'ORDRE JUS/152/2018, de 12 de setembre, la importància d'aquesta qüestió aconsella que la direcció en reporti anualment al patronat el seu seguiment per tal de facilitar la supervisió d'aquest.

b) El patronat.

Els principis d'aquesta secció se centren en recomanacions per millorar l'exercici i el funcionament del patronat, com a principal òrgan de govern de la fundació.

El patronat és l'òrgan de representació i govern de la fundació. Als seus membres els pertoca vetllar pel compliment dels fins d'interès general, salvaguardar la voluntat fundacional i

supervisar les seves activitats. La normativa catalana estableix una mínima regulació dels patronats, i deixa àmplia llibertat a les fundacions perquè incorporin als seus estatuts reglaments o codis i normes sobre el seu funcionament més detallats.

La fundació IREC ja recull als seus estatuts el reglament de funcionament i les competències bàsiques del patronat, entre les quals s'inclouran, necessàriament, l'aprovació de la missió i estratègia, i la definició i supervisió dels principals riscos de l'organització. Els estatuts defineixen la composició del Patronat, la seva presidència, vicepresidència i secretaria, així com les funcions del Patronat, la assiduitat de reunions, les facultats indelegables, etc.

Els conflictes d'interessos són inherents a qualsevol activitat professional. No sempre es poden evitar, però sí procurar resoldre'ls de manera que no posin en risc la reputació de l'organització.

En relació amb alguns conflictes d'interessos, la Fundació IREC ha de tractar de conciliar dues realitats que no sempre van de la mà. D'una banda, la conveniència de ser extremadament exemplars en aquestes qüestions: si sempre cal salvaguardar la reputació de les organitzacions i evitar situacions que puguin posar-la en dubte, aquesta exigència, si és possible, és encara més elevada en la Fundació IREC per administrar béns d'altíssim valor que els són confiats per moltes persones representades per la pròpia Administració Pública.

Aquesta exigència, tanmateix, cal tractar de conjugar-la amb la necessitat d'administrar amb eficiència uns recursos que sempre són escassos. D'aquí que, si bé en el sector empresarial es recomani sense excepcions evitar les relacions i operacions mercantils entre l'empresa i els membres del consell, en el cas d'una fundació ens podem trobar que aquesta relació mercantil entre la fundació i un dels seus patrons pot no solament ser molt avantatjosa en termes econòmics per a la fundació, sinó moltes vegades la forma amb què algun patró ha decidit fer efectiva la seva aportació. Per tant, més que prohibir amb caràcter absolut aquesta mena de transaccions, la fundació s'ha d'assegurar que no posin en risc la reputació de l'organització. Per evitar aquest risc resulta convenient que, a més de complir estrictament el que estableix la legislació al respecte, siguin aprovades pel patronat o l'òrgan designat, i se'n proporcioni la informació convenient.

L'Institut establirà un procediment per resoldre els possibles conflictes d'interessos que es puguin originar entre els seus membres, identificant els més comuns.

c) Control i supervisió financer.

Es recullen pràctiques que tendeixen a facilitar més claredat i transparència en la informació econòmica i financera, així com un control més rigorós de l'activitat econòmica de la fundació que contribueixi a garantir-ne la sostenibilitat futura.

En relació al registre econòmic i l'auditoria dels comptes, caldrà disposar d'informació econòmica financera actualitzada presentada segons els estàndards generalment acceptats (Balanç de Situació i Compte de Pèrdues i Guanys), tot i que als requeriments generals de qualsevol fundació, cal sumar els específics d'una fundació participada majoritàriament pel sector públic, que requereix disposar d'estats financers addicionals, com la liquidació pressupostària en format SEC95, així com tots els reportings a realitzar periòdicament a la Intervenció de la Generalitat de Catalunya.

Naturalment, la Fundació IREC passarà per una auditoria externa dels seus estats financers anualment, per garantir que els mateixos reflecteixen fidelment la situació financera i patrimonial de la fundació.

És important també que el patronat examini si la fundació està destinant prou recursos al compliment de la seva missió sense desviar-los per capitalitzar excessivament o constituir reserves desproporcionades. La Fundació IREC té l'obligació legal de destinar com a mínim el 70 per cent dels seus ingressos nets anuals al compliment dels seus fins. El patronat s'assegurarà que la fundació destina el percentatge legalment previst al finançament dels seus programes i activitats, així com que la constitució de reserves per atendre possibles contingències estigui degudament justificada i no excedeixi els límits raonables.

La fundació IREC serà extremadament rigorosa per evitar qualsevol operació vinculada entre l'organització i els seus membres, es tracti de personal contractat o patrons, que pugui donar peu a un tracte de favor, generar indegudament un conflicte d'interessos o posar en risc la imatge i reputació de l'entitat.

L'article 42.2 del Reial decret 304/2014, de 5 de maig, pel qual es aprova el Reglament de la Llei 10/2010, de 28 d'abril, de prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme estableix l'obligació de La Fundació IREC d'identificar i verificar la identitat de totes les persones que aportin gratuïtament fons o recursos de 100 € o més. L'única persona física o jurídica que realitza donacions o aportacions basals a la Fundació IREC és la Generalitat de Catalunya, i naturalment es recull tal informació a la memòria de comptes anuals, a la memòria d'activitats anual, i a la corresponent liquidació pressupostària anual.

La retribució als executius constitueix una de les àrees més sensibles del govern de les organitzacions no lucratives. Correspon al patronat determinar la política general en relació

amb els sous dels principals directius, procurant que aquests vagin d'acord amb les pràctiques del mercat. De la mateixa forma, si el directiu està contractat per alguna altre organització i té la seva activitat adscrita total o parcialment a la Fundació IREC, la política de complements retributius també haurà de ser aprovada pel Patronat de la fundació.

El patronat aprovarà els criteris generals de retribució dels directius de la Fundació, tenint cura que aquestes despeses salarials vagin d'acord amb el mercat i que compleixin el Pla de Carrera Professional de l'Institut vigent en cada moment.

En relació al Patronat, per tal de que pugui dur a terme correctament les seves funcions, serà imprescindible que disposi del seguiment especialitzat de comissions externes que informin de la correcció i adequació del pla estratègic del centre, de l'evolució del mateix, etc. Els estatuts preveuen la necessitat de disposar d'un comitè científic assessor, que es reuneixi i faci aquest seguiment emetent un informe específic amb diagnòstic i recomanacions, que la direcció i el patronat hauran d'observar.

A aquesta funció realitzada per un comitè assessor intern, cal sumar-hi l'avaluació i seguiment per part d'un comitè científic-tecnològic extern, compost per experts internacionals designats pel Govern de la Generalitat, que també fan aquesta avaluació i seguiment de forma quinquennial.

Amb independència de la major o menor dotació fundacional, el patronat és responsable de prendre les mesures adequades perquè la dotació i el patrimoni fundacional no perdin valor i evitin riscos innecessaris. La Fundació IREC no acceptarà polítiques d'inversió amb qualsevol risc financer dels seus recursos propis i aportacions basals anuals, ja que els fons han d'estar consignats a les seves finalitats fundacionals i no poden quedar compromesos per l'assumpció de qualsevol risc.

Hi ha una sèrie de recomanacions avançades a tenir en compte donada la naturalesa jurídica de la nostra Fundació i donada la procedència de la gran majoria del finançament de les activitats. Bàsicament en relació a la transparència i rendició de comptes:

1. Informe o Balanç social anual: La fundació publicarà un informe o balanç social anual que procuri seguir els estàndards internacionals àmpliament acceptats.
2. Informació sobre govern corporatiu: La fundació publicarà un informe de govern corporatiu que procuri seguir els estàndards internacionals àmpliament acceptats, que reculli els aspectes relacionats amb el funcionament del patronat, o alternativament, donarà publicitat als mateixos estatuts de la fundació, que detallen la composició, les funcions delegables i indelegables, així com el funcionament del patronat.